

28 Ιανουαρίου 1969

Η μάχη για το περιβάλλον

Μια θανάσιμη μαύρη κηλίδα απλωνόταν στ' ανοιχτά της Καλιφόρνια, σκοτώνοντας κάθε ζωντανό πλάσμα που υπήρχε στη θάλασσα. Εκατό χιλιάδες λίτρα πετρέλαιο την τροφοδοτούσαν κάθε μέρα ώσπου ν' αδειάσουν εντελώς οι δεξαμενές του πετρελαιοφόρου που είχε ναυαγήσει στον ωκεανό. Ήταν ένα συνηθισμένο τάνκερ εφοδιασμού υποβρυχίων. Ναυάγησε στις 28 Ιανουαρίου 1969 πληροφορώντας τον κόσμο για τον τρόμο, που λέγεται ρύπανση της θάλασσας και οικολογική καταστροφή. Στον πόλεμο του Περσικού κόλπου, 22 χρόνια αργότερα, πετρελαιοπηγές του Κουβέιτ φόρτωναν με πετρέλαιο τη θάλασσα της Σαουδικής Αραβίας, σκοτώνοντας ακόμα και τα πουλιά που βουτούσαν για να κυνηγήσουν την τροφή τους.

Αφού κατάφερε να ρυπάνει τη στεριά και την ατμόσφαιρα, ο άνθρωπος μόλυνε και τις θάλασσες. Η επιστήμη έχει επινοήσει μεθόδους αντιρρύπανσης που όμως πολλές φορές είναι ανίσχυρες να εξαφανίσουν το κακό. Ο πρώτος που γνωρίζουμε ότι διαμαρτυρήθηκε δημόσια για τη ρύπανση, είναι ο Σενέκας που βρήκε πολύ βρόμικη την ατμόσφαιρα της Ρώμης, τον Α' αιώνα. Ο πρώτος γνωστός μας νόμος για την προστασία της ατμόσφαιρας είναι του βασιλιά της Αγγλίας Εδουάρδου Α' που, το 1273, κύρωσε διάταγμα, σύμφωνα με τον οποίο απαγορευόταν η χρήση ενός τύπου άνθρακα. Ένας που παραβίασε το νόμο, καταδικάστηκε να πεθάνει στην κρεμάλα. Στο Λονδίνο, το 1952, πέθαναν από το νέφος 4.000 άτομα και πολλές δεκάδες χιλιάδες έπαθαν σοβαρές ζημιές στην υγεία τους.

Το 1992, περίπου 150.000.000 κάτοικοι των ΗΠΑ ήταν εκτεθειμένοι σε ανθυγιεινή ατμόσφαιρα, ενώ, στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας, οι θάνατοι τετραπλασιάζονταν τις ημέρες που το νέφος ήταν αυξημένο. Στη Σαγκάη της Κίνας, ο μόνιμος κίτρινος καπνός ονομαζόταν «κίτρινος δράκος» και η όξινη βροχή τρυπούσε τα νάιλον πουκάμισα. Στην Καλκούτα της Ινδίας, περίπου το 60% του πληθυσμού παρουσίαζε αναπνευστικά προβλήματα. Η όξινη βροχή κατέστρεφε σοδειές, δάση, λίμνες και κτίρια στην Ευρώπη, στη Β. Αμερική αλλά και στην Κεντρική Αφρική.

Κάποια στιγμή, οι πανύψηλες καμινάδες των εργοστασίων θεωρήθηκε ότι θ' αποτελούσαν τη λύση στην ατμοσφαιρική ρύπανση από τον καπνό. Όμως, το διοξείδιο του θείου και τα νιτρικά οξέα σχηματίζουν μικρά σωματίδια που ξαναπέφτουν στη γη με τη μορφή της όξινης βροχής. Τα αέρια από τις καύσεις, το διοξείδιο του άνθρακα, το μεθάνιο κ.λπ. συγκεντρώνονται στην ατμόσφαιρα και παγιδεύουν την ηλιακή θερμότητα, δημιουργώντας το φαινόμενο του θερμοκηπίου που απειλεί τις παραθαλάσσιες περιοχές, το νερό, τα τρόφιμα, τα δασικά προϊόντα κι ολόκληρα οικοσυστήματα. Οι καύσεις ρύπαναν την ατμόσφαιρα της γης, από το 1860 ως το 1949, με 50 δισεκατομμύρια κυβικούς τόνους διοξειδίου, ενώ, στα επόμενα σαράντα χρόνια, τη φόρτωσαν με άλλα 130. Η παραγωγή του ηλεκτρικού ρεύματος βασίζεται κατά 60%, στην καύση του άνθρακα που ευθύνεται για το 25% της παραγωγής διοξειδίου.

Κατά τους ειδικούς και τους οικολόγους, οι λύσεις βρίσκονται στην ανάπτυξη της ηλιακής, της αιολικής και της γεωθερμικής ενέργειας καθώς και στην εκμετάλλευση των νερών. Όμως, το 1992, μόλις το 20% της παγκόσμιας ενέργειας βασιζόταν στην υδροδυναμική, ενώ οι λεγόμενες ήπιες μορφές ενέργειας βρίσκονταν ακόμη στο στάδιο της ανάπτυξης. Στις 3 Ιουνίου 1992, με πρωτοβουλία του ΟΗΕ, 3.500 αντιπρόσωποι από 185 χώρες συναντήθηκαν στο Ρίο ντε Τζανέιρο για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα προστασίας

του περιβάλλοντος. Οι Ηνωμένες Πολιτείες αρνήθηκαν να υπογράψουν τη συμφωνία. Στις 11 Δεκεμβρίου 1997, στο Κιότο της Ιαπωνίας, η παγκόσμια συνδιάσκεψη για το περιβάλλον συμβιβάστηκε με μια απόφαση μείωσης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακος κατά 5,2% σε σχέση με το 1990 και με ορίζοντα για την επίτευξη του ορίου αυτού τα 15 χρόνια. Το 2005, υπήρχαν ακόμα χώρες που δεν είχαν υπογράψει τη συμφωνία.

814 μ.Χ.: Πεθαίνει ο Καρλομάγνος, αυτοκράτορας των Φράγκων (από το 768) και μεγάλου τμήματος της Δυτικής Ευρώπης. Είχε γεννηθεί το 742.

1547: Πεθαίνει ο βασιλιάς της Αγγλίας Ερρίκος Η', ονομαστός για τις έξι κατά σειρά συζύγους του. Είχε γεννηθεί στις 28 Ιουνίου 1491.

1596: Πεθαίνει ο θαλασσοπόρος πειρατής σερ Φράνσις Ντρέικ, νικητής της ισπανικής αρμάδας και ουσιαστικά ο άνθρωπος που άνοιξε τον δρόμο στη βρετανική θαλασσοκρατία. Πιστεύεται ότι γεννήθηκε το 1540.

1823: Μετά τη λύση της πολιορκίας του Μεσολογγίου και νικημένοι από τον Γεώργιο Καραϊσκάκη στα Άγραφα, οι Τουρκαλβανοί του Κιουταχή αναγκάζονται να περάσουν τον Αχελώο, χάνοντας 500 άντρες τους, που πνίγηκαν στα φουσκωμένα νερά.

1871: Στον Γαλλοπρωσικό πόλεμο, οι Πρώσοι κυριεύουν το Παρίσι.

1930: Παίρνει τέλος, η δικτατορία του Μιγκέλ Πρίμο ντε Ριβέρα στην Ισπανία.

1945: Ένα κονβόι από αμερικανικά φορτηγά που ξεκίνησε από την Ινδία διασχίζει τα σύνορα

Μπούρμας - Κίνας, ανοίγοντας τον «Δρόμο της Μπούρμας» που παρέμενε κλειστός εξαιτίας των Γιαπωνέζων.

1997: Μετά από είκοσι χρόνια, η Νοτιοαφρικανική αστυνομία ομολογεί την δολοφονία του Στιβ Μπίκο (διαπράχθηκε το 1977).

2006: Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, Κάρολος Παπούλιας, γίνεται δεκτός στο Βατικανό από τον πάπα Βενέδικτο ΙΣΤ'.

2008: Μετά από μακροχρόνια ασθένεια, πεθαίνει ο αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος, Χριστόδουλος. Είχε εκλεγεί στον αρχιεπισκοπικό θρόνο το 1998. Γεννήθηκε το 1939.

2011: Στις 3 τα ξημερώματα, περίπου 300 λαθρομετανάστες που είχαν εγκατασταθεί στη Νομική Σχολή, αποχωρούν από το πανεπιστήμιο. Οι 233 από αυτούς μετεγκαθίστανται σε νεοκλασικό της οδού Πατησίων (και Ηπείρου). Είχε προηγηθεί αίτημα του πρύτανη για άρση του πανεπιστημιακού ασύλου, με το κτίριο να περικυκλώνεται από αστυνομικές δυνάμεις που τελικά δεν χρειάστηκε να επέμβουν.

2013: Σε ηλικία 92 χρόνων, πεθαίνει ο Νίκος Ντερτιλής, τελευταίος έγκλειστος των φυλακών του Κορυδαλλού, από τους πραξικοπηματίες της 21^{ης} Απριλίου 1967. Εξέτιε ποινή ισόβιας φυλάκισης ως ένοχος της δολοφονίας του 28χρονου Μιχάλη Μοιρογιάννη στις 18.11.1973.

2013: Τους 232, κυρίως νεαρά άτομα, φθάνουν οι νεκροί σε νυκτερινό κέντρο στην Σάντα Μαρία, στα νότια της Βραζιλίας, εξαιτίας πυρκαγιάς που προκλήθηκε από άναμμα βεγγαλικών μέσα στην αίθουσα.

2018: Στον πρώτο γύρο των εκλογών για την ανάδειξη προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας ο απερχόμενος πρόεδρος Νίκος Αναστασιάδης (ΔΗ.ΣΥ.) συγκεντρώνει το 35,5% των ψήφων, και ο Σταύρος Μαλάς (ΑΚΕΛ) το 30,25%. Ακολουθούν οι Νικόλας Παπαδόπουλος (ΔΗ.ΚΟ.) με 25,74%, Χρήστος Χρήστου (5,65%) και Γιώργος Λιλλήκας (2,18%).

Η 28^η Ιανουαρίου στον πολιτισμό

28 Ιανουαρίου 1963

Η ήττα του ρατσισμού

Στην πράξη, η χειραφέτηση των μαύρων κερδίστηκε με πολλούς αγώνες. Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, το Ανώτατο Δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών είχε εκδώσει μια ιστορική απόφαση: Οι πολιτείες είχαν δικαίωμα να διατηρούν σχολεία, νοσοκομεία κ.λπ. χωριστά για τους λευκούς και τους μαύρους, με την προϋπόθεση πως θα ήταν ισότιμα. Το «χωριστά αλλά ισότιμα» ενοχλούσε τους ρατσιστές αλλά, σιγά σιγά, αναγκάστηκαν να το δεχτούν. Στα μέσα του 20ού αιώνα, η κατάκτηση αυτή των μαύρων ήταν πια ξεπερασμένη. Στον πόλεμο της Κορέας, καταργήθηκε ο διαχωρισμός λευκών και μαύρων στον στρατό. Με νόμο. Η από το 1919 επανιδρυμένη Κου Κλουξ Κλαν απείλησε λευκούς και νέγρους αλλά οι καιροί είχαν αλλάξει. Μόνο σε τοπικό επίπεδο και σε μικρές πόλεις περνούσε η δράση της.

Στις αρχές της δεκαετίας του '50, κάποιος κύριος Μπράουν παρουσιάστηκε στη γραμματεία του πανεπιστημίου της επαρχίας Κλάρεντον, στη Νότια Καρολίνα. Ο υπάλληλος της γραμματείας τον άκουσε άναυδος να ζητά να εγγράψει τον γιο του στο πανεπιστήμιο. Ο κ. Μπράουν ήταν μαύρος και το πανεπιστήμιο μόνο για λευκούς. Ο υπάλληλος απάντησε πως δε γίνεται να γραφτεί στο πανεπιστήμιο ο νεαρός Μπράουν, αφού στην ίδια επαρχία λειτουργούσε πανεπιστήμιο για μαύρους. Ευγενικά, ο κ. Μπράουν ζήτησε να του απαντήσουν επίσημα. Το έκαναν. Με τη γραπτή απάντηση στο χέρι, ο κ. Μπράουν έκανε αγωγή στο πανεπιστήμιο, με το επιχείρημα ότι παραβιαζόταν η ισοτιμία των πολιτών που το αμερικανικό σύνταγμα εγγυάται.

Η υπόθεση τράβηξε χρόνια. Στις 17 Μαΐου 1954, ο αρχιδικαστής Ερλ Ουόρεν ανέβηκε στην έδρα του Ανωτάτου Δικαστηρίου των ΗΠΑ για να ανακοινώσει την απόφαση: Ομόφωνα, οι

εννιά δικαστές αποφάνθηκαν πως η άρνηση του πανεπιστημίου Κλάρεντον της Νότιας Καρολίνας να δεχτεί τον γιο του κ. Μπράουν ήταν αντισυνταγματική.

Σεισμός. Τα χωριστά σχολεία λειτουργούσαν σε 21 πολιτείες. Ο κυβερνήτης της Νότιας Καρολίνας ύψωσε τη χωριστική σημαία των 13 πολιτειών του εμφυλίου κι ανάγγειλε στους θιγμένους λευκούς της πολιτείας του πως προτιμά να κλείσει όλα τα σχολεία παρά να δεχτεί την απόφαση. Από τα 12.000 σχολεία μόνο για λευκούς, πειθάρχησαν αμέσως λιγότερα από 500. Για τα υπόλοιπα, άρχιζε ένας ατέλειωτος αγώνας στα δικαστήρια αλλά και στους δρόμους. Σαν μανιτάρια ξεφύτρωσαν οι οργανώσεις των μαύρων. Μαζί τους, οι λευκοί αντιρατσιστές και η γενιά των Κένεντι. Ο ρατσισμός υπέστη τη μian ήττα μετά την άλλη. Στις 28 Ιανουαρίου 1963, ο μαύρος φοιτητής Χάρβεϊ Γκαντ μπήκε στο Κολέγιο Κλέμσον της Νότιας Καρολίνας, τελευταίας πολιτείας που τάχθηκε κατά του ρατσισμού. Όμως, η εξάλειψη της ανισότητας δεν είναι εύκολη υπόθεση. Ο ρατσισμός έχει βαθιές ρίζες.

1841: Γεννιέται ο δημοσιογράφος Χένρι Μόρτον Στάνλεϊ, γνωστός για τις έρευνες που έκανε για να εντοπίσει τον εξερευνητή της Αφρικής Ντέιβιντ Λίβινγκστον (1871). Πέθανε το 1904.

1873: Γεννιέται η Γαλλίδα Κολέτ (Σιδονία - Γαβριέλα), μια από τις σημαντικότερες μυθιστοριογράφους του 20ού αιώνα. Πέθανε στις 3 Αυγούστου 1954.

1887: Στο Παρίσι, αρχίζει να χτίζεται ο πύργος του Άιφελ, προκειμένου να στολίσει τη διεθνή έκθεση του Παρισιού, το 1889. Κατασκευάστηκε σε 28 μήνες κι έγινε το σύμβολο της γαλλικής πρωτεύουσας. Είναι από μέταλλο, έχει ύψος 300 μ. και διαθέτει τέσσερις εξώστες. Στηρίζεται σε πέτρινη βάση με 16 υδραυλικά πιεστήρια που δεν τον αφήνουν να γείρει. Στην κορυφή του υπάρχουν φάρος, εργαστήρια και ασύρματος.

1928: Πεθαίνει ο Ισπανός πολιτικός και συγγραφέας, Βισέντε Μπλάσκο Ιμπάνεζ, γνωστός για τους «Τέσσερις Ιππότες της Αποκάλυψης».

1935: Η Ισλανδία γίνεται η πρώτη χώρα που νομιμοποιεί την έκτρωση.

1948: Γεννιέται ο Ρώσος χορευτής μπαλέτου, Μιχαήλ Μπαρίσνικοφ. Αυτομόλησε στις ΗΠΑ και έγινε ο καλλιτεχνικός διευθυντής του αμερικανικού θεατρικού μπαλέτου.

1986: Επτά αστροναύτες βρίσκουν τον θάνατο όταν εκρήγνυται το διαστημικό λεωφορείο «Τσάλετζερ», 72 δευτερόλεπτα μετά την εκτόξευσή του απ' το Ακρωτήριο Κανάβεραλ.

2000: Ο πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης εγκαινιάζει επίσημα τη λειτουργία του Αττικού Μετρό. Το επόμενο διήμερο, η διακίνηση των πολιτών με όλα τα συγκοινωνιακά μέσα της πρωτεύουσας ήταν δωρεάν.

2009: Σε ηλικία 84 χρόνων, πεθαίνει ο «τραγουδιστής της αντίστασης» Πάνος Τζαβέλας.